

משה-יעקב (מוניק) שילק

תרפ"ד - תש"ח

1924-1948

אלבום זה הוא חלק מתכנית ההנצחה הארצית, מיזם חברתי וערכי, אשר במסגרתו בני נוער פוגשים משפחה שכולה, לומדים ושומעים על יקיר ליבן ומכינים אלבום הנצחה.

התלמידים המשתתפים בתכנית זו, מבצעים את פעילותם במסגרת תוכנית מעורבות חברתית. התלמידים מלווים בכל שלבי הפעילות על-ידי פרחי הוראה מהמכללות האקדמיות לחינוך.

תכנית זו נעשית בשיתוף הגופים הבאים :
אגף בכיר הכשרה והתמחות עובדי הוראה , משרד החינוך
ארגון יד לבנים
ביה"ס אורט חלל ותעופה
המכללה לחינוך ע"ש דוד ילין

**כתיבה ועריכה התלמידות: דניאל חדידה ורוני דקר מביה"ס אורט חלל ותעופה
לווי הנחייה פרח ההוראה: דנה סופר מהמכללה לחינוך ע"ש דוד ילין.**

משה יעקב (מוניק) שילק ז"ל

12.06.1948 - 07.05.1924

יזכור

יִזְכֹּר עִם יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנָיו וּבְנוֹתָיו,
הַנְּאֻמָּנִים וְהָאֲמִיצִים, חֵילֵי צְבָא-הַגָּנָה לְיִשְׂרָאֵל,
וְכָל לִוְחָמֵי הַמַּחְתָּרוֹת וְחֲטִיבוֹת הַלְּוַחְמִים
בְּמַעֲרְכוֹת הָעֵם, וְכָל אַנְשֵׁי קְהֵילֵית הַמוֹדִיעִין
וְהַבְּטָחוֹן וְאַנְשֵׁי הַמְּשֻׁטָּרָה אֲשֶׁר חָרְפוּ נַפְשָׁם
בְּמַלְחָמָה עַל תְּקוּמַת יִשְׂרָאֵל,
וְכָל אֵלֶּה שֶׁנִּרְצָחוּ בְּאַרְץ וּמְחוּצָה לָהּ
בְּיַד מְרַצְחִים מְאָרְגוּנֵי הַטָּרוֹר.
יִזְכֹּר יִשְׂרָאֵל וַיִּתְבָּרַךְ בְּזָרְעוֹ וַיַּאֲבֵל עַל זֵיו הָעֲלוּמִים
וְחֻמְדַּת הַגְּבוּרָה וְקִדְשַׁת הַרְצוֹן וּמְסִירוֹת הַנֶּפֶשׁ
אֲשֶׁר נִסְפוּ בְּמַעֲרֶכֶה הַכְּבֵדָה.
יְהִיו חֲלָלֵי מַעֲרְכוֹת יִשְׂרָאֵל עֲטוּרֵי הַנֶּצָּחוֹן
חַתוּמִים בְּלֵב יִשְׂרָאֵל לְדוֹר דוֹר.

אלבום זה מוקדש לזכרו של:

משה יעקב
(מוניק) שילק
ז"ל

אשר נפל במהלך מלחמת יום העצמאות
קריית ענבים, ירושלים, תש"ח

משה, בן שרה וצבי-אברהם, נולד בפולין ביום ג' באייר תרפ"ד (7.5.1924) בעיר קאליש שבמחוז לודז'. הוא למד בבית ספר יסודי ובתיכון בעירו.

פרוץ המלחמה

ערב מלחמת העולם השנייה מנתה הקהילה היהודית בקאליש כ-15,000 יהודים. עם פרוץ המלחמה (ספטמבר 1939) נמלטו רבים מהעיר. מעט לאחר מכן, נכבשה העיר על ידי הגרמנים. הם ריכזו את מרבית היהודים בשטח השוק העירוני ומשם גרשו אותם לשטח הגנרל גוברנמן, הממשל הגרמני.

בשנים הבאות נוצלו היהודים הכשירים לעבודות
כפייה ובהמשך שולחו למחנות השמדה, שם נרצחו
מרביתם. עד תום המלחמה נספו כמעט כל יהודי
קאליש.

אישיותו של משה

אחת התכונות הבולטות של משה הייתה אומץ.

עם הכיבוש הגרמני נתפסו משה ומשפחתו ושולחו למחנות. משה הופרד מהוריו ושהה במחנות בפולין ובגרמניה. פעמיים ניסה לברוח ונתפס, אך כמה חודשים לפני השחרור הצליח להימלט בקפיצה מהרכבת בשעת דהירתה. בקפיצה זו נשברו כל שיניו.

משהסתיימה המלחמה שב משה לעיר הולדתו ונוכח לדעת כי נותר שריד יחידי מכל משפחתו. כעבור זמן מה החליט לעלות לארץ ישראל. עד מהרה נמנה על החברים הפעילים בתנועת "הבריחה", היה בין מארגני העלייה ועסק בעיקר בהברחת ניצולים דרך הגבולות.

תנועת "הבריחה"

תנועת "הבריחה" פעלה באירופה משלהי מלחמת העולם השנייה ועד להקמת מדינת ישראל והייתה אחראית להברחתם של כשלוש מאות אלף ניצולי שואה ממזרח אירופה לכיוון דרום מערב – אל נמלי הים התיכון. הניצולים בחרו לנטוש את גיא ההריגה של אירופה כדי להקים לעצמם בית בארץ ישראל. תחילת תנועת "הבריחה" החלה בהתארגנות ספונטנית של ניצולי השואה שיצאו מן המחנות, מן היערות וממקומות המסתור והחלו להתארגן לעזרה הדדית. רובם היו יתומים ושכולים, נצר אחרון למשפחותיהם. בראש ההתארגנות עמדו פרטיזנים יהודים ובוגרי תנועות הנוער הציוניות. הם התארגנו ב"קיבוצים" בהם נמצאו לפליטים קורת גג, שמיכה, זוג מכנסיים, אוכל – מעין משפחה וכתובת ראשונה.

תנועת "הבריחה"

חיילי הבריגדה היהודית של הצבא הבריטי שפגשו את הניצולים נעזרו במעמדם ובאמצעים שעמדו לרשותם לטובת אחיהם הניצולים. חלקם אף נשארו באירופה לאחר שיחרורם מ"הבריגדה" כדי להמשיך בפעילות. בהמשך נטל על עצמו המוסד העלייה ב' של ההגנה, שהוקם כדי לסייע ליהודים לעלות לארץ ישראל למרות האיסור שהטילו שלטונות המנדט הבריטי, את ניהול הבריחה. השליחים הארצישראליים של המוסד טוו רשת של נתיבים ומחנות מעבר על פני אירופה כולה. בסיועם ובהנהגתם הפכה תנועת "הבריחה" לאחד הגורמים החשובים במפעל העלייה לארץ ובמאבק להקמתה של מדינת ישראל.

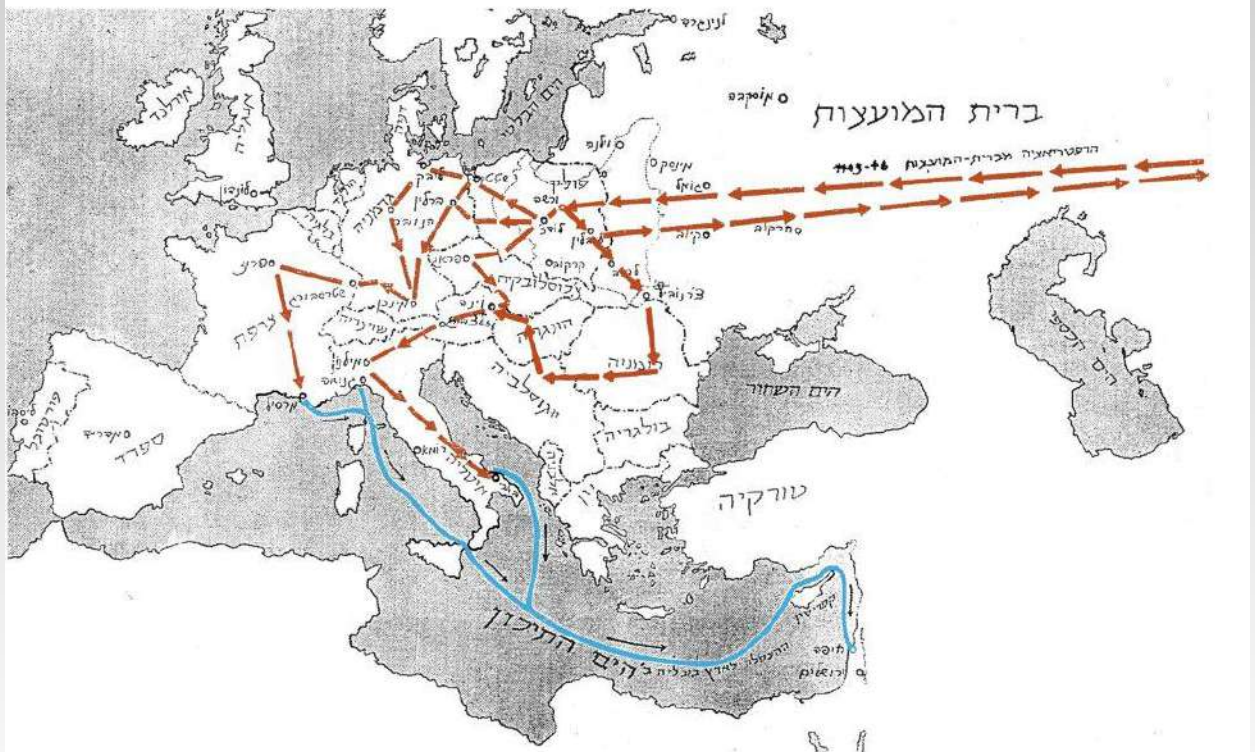

חיילי הבריגדה היהודית עם חברי תנועת הבריחה

תנועת "הבריחה" - המשך

בפולין שאחרי המלחמה שרר אי-שקט פוליטי והיהודים שנותרו בה או ששבו אליה סבלו מהתנכרות ומאנטישמיות. היהודים הנרדפים החליטו לנטוש את פולין. הם חשו כמיהה לבית חם ובטוח במולדת משלהם, ולכן רבבות מהם הצטרפו לארגונים הציוניים. בעקבות כך החלה זרימה המונית של יהודים מפולין דרך רומניה, צ'כוסלובקיה, אוקראינה והונגריה אל מחנות העקורים בגרמניה, באוסטריה ובאיטליה שבשליטת בעלות הברית. משם המשיכו לנמלי איטליה ודרום צרפת בדרך אל ארץ ישראל.

הנתיבים העיקריים של הבריחה וההעפלה
Main routes used by Habricha and Ha'Haapala

תנועת "הבריחה" - המשך

ארגון "הבריחה" טיפל בלוגיסטיקה הכרוכה בתנועה זו: הסעה מעיר לעיר ומארץ לארץ, חציית מעברי גבול בעזרת שוחד ותעודות שזויפו במעבדות הארגון, הברחת גבולות ברגל בקור ובשלג, ארגון של מחנות מעבר וטיפול בשוהים בהם בדרכם אל נמלי הים.

בדרכם לארץ ישראל שהו חלק מהניצולים במחנות עקורים בשטחים שהוחזקו בידי בעלות הברית בגרמניה, באוסטריה ובאיטליה. במחנות אלה ניהלה "הבריחה" פעילות ענפה של תמיכה ושיקום בעזרת הסיוע שהעניקו ארגונים של יהודי ארצות הברית, ובייחוד הג'וינט שתרומתו לא תסולא בפז.

בין העולים היו אלפי ילדים יהודים יתומים שנאספו, נפדו או חולצו על ידי ארגון "הבריחה" ממנזרים, ממשפחות נוצריות, ממערות וממחבואים ברחבי אירופה. ילדים אלה היו זקוקים לטיפול, לדאגה, לחינוך ולאהבה שנשללו מהם בשנות המלחמה. אנשי היישוב בארץ ששירתו בבריגדה היהודית ובגדוד התובלה, ופעלו במאבק נגד הנאצים במסגרת הצבא הבריטי, תרמו רבות ל"בריחה". הם סיפקו כלי רכב צבאיים להסעת הפליטים, עזרו בטיפול בשוכני המחנות ובהפעלת תוכניות הכשרה מקצועית לצורך שיקומם. עם תום המלחמה, בחרו רבים מאנשי הבריגדה להישאר זמן נוסף באירופה ולהמשיך את תרומתם בשליחות הלאומית.

תנועת "הבריחה" - המשך

ככל שחלף הזמן התברר כי "הבריחה" חרגה מעבר למתכונתה המקורית, ויחד עם תנועת "ההעפלה" מילאה תפקיד מדיני חשוב במאבקו של העם היהודי על עצמאותו. רבבות ניצולי השואה שנעו בדרכי אירופה ללא בית וללא עתיד יצרו בעיה בינלאומית, שערערה מבחינה מעשית ומוסרית את מדיניות "הספר הלבן" הבריטי אשר הגביל את כניסת היהודים לארץ ישראל. לצורך פתרון הבעיה הוקמו "הוועדה האנגלו-אמריקנית" (1946) ו"ועדת אונסקו"פ" (1947). חברי הוועדות ביקרו במחנות העקורים בגרמניה והמליצו לאפשר לשרידי השואה לעלות לארץ ישראל. פעילותם של תנועות "הבריחה" ו"ההעפלה" תרמה לקבלת ההחלטה של עצרת האו"ם בכ"ט בנובמבר 1947 על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל.

תנועת "הבריחה" בדרכי יבשת אירופה ותנועת "ההעפלה" בנתיבי הים התיכון, שתיהן תחת הגג של המוסד לעלייה בי בראשותו של שאול אביגור, הם שני החלקים המרכיבים את סיפור עליית שארית הפליטה לישראל ומהוות פרק מפואר בתולדות ההיסטוריה המודרנית של עם ישראל. זהו פרק של גבורה, אומץ, יוזמה ותחבולות שהתאפיין בהקרבה ובאהבת העם והמולדת, פרק שהתרחש בין שני אירועים דרמטיים של ההיסטוריה, הלא הם השואה והקמת מדינת ישראל.

גבורתו של משה בתנועת הבריחה

משה נהג להתחפש ליווני וכך היה מעביר עולים דרך גבול איטליה-אוסטריה. הוא נפצע כמה פעמים כאשר ברח מפני שומרי הגבולות, אך הוא לא ויתר והמשיך בעבודתו זו עד שהגיע תורו לעלייה לארץ ישראל.

האיש ההוא

מילים : נתן יונתן

איפה ישנם עוד אנשים כמו האיש ההוא

אשר היה כערבות הבוכיות

למרגלות ההר נולד ליד הנחל

בחורף שר בין ערבות בוכיות

בקיץ בין אורות בצעי המים

לחמו שלח על פני הנחל לדגה

מקני הסוף בנה לו עפיפון

כשהיה איש מגבעולי הערבות הבוכיות בנה סוכה

מאבן המבצר האפורה בנה לו בית

על מי הנחל תחנה הקים זרע שדות

שילח הונו על פני הים באניות סוחר

אך יש אשר היה כערבות הבוכיות יניח למלאכתו

ויהיה פתאום לאיש אחר.

למרגלות ההר נולד ליד הנחל

פזור נפש ליד ההר או בבכאים

ובנפלו בבוקר לא עבוט אחד על אדמתו

עיכלו לו אחוזת עולם ליד אמות המים השקטות

וכמו מבצר עתיק היה בסוף הדרך

איפה ישנם עוד אנשים כמו האיש ההוא

אשר היה כערבות הבוכיות

באפריל 1946 הגיע לנמל האיטלקי "לה ספציה".
המעפילים התכוונו לעלות על הספינות "דב הוז"
("פדה") ו"אליהו גולומב", שנרכשו בידי המוסד
לעלייה ב' של ה"הגנה". המאורעות הקשורים
בהפלגת שתי האוניות זכו לכינוי "פרשת לה
ספציה".

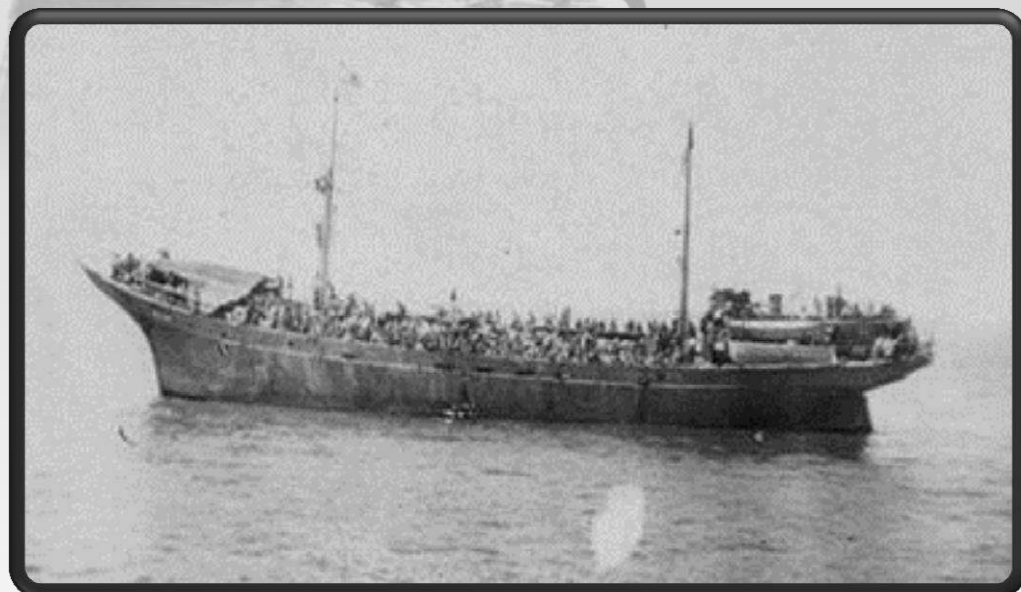

“פרשת לה ספציה”

הפרשה החלה כאשר הבריטים, ששלטו אז בחלקים מאיטליה, ניסו למנוע את הפלגת האוניות. המעפילים נערכו למאבק ממושך ופתחו בשביתת רעב שנמשכה כשלוש יממות. משה היה ממארגני השביתה. אל המעפילים הצטרפו, כאות הזדהות, מנהיגי היישוב היהודי בארץ.

הפרשה התפרסמה כשברקע מתנהלים משפטי נירנברג לפושעים הנאצים. היא עוררה הד תקשורת וציבורי נרחב והביכה את הבריטים. בלחץ דעת הקהל העולמית ולאחר משא ומתן ממושך נאלצו הבריטים להיכנע ולאפשר את הפלגתן של שתי האוניות.

"דב הוז", ועליה 675 מעפילים וביניהם משה, ו"אליהו גולומב" ועליה 339 מעפילים, יצאו לדרכן לארץ ביום 8 במאי 1946. עם הגעתן לנמל חיפה, בתאריך 19 במאי 1946, הורשו נוסעיהן לרדת בהסכמת השלטונות הבריטים ובפיקוחם, ופוזרו בשלום ברחבי הארץ.

עם הגיעו, החל משה בעבודה חקלאית בפרדס חנה ובכרכור. אחר כך עבר לגור אצל קרוביו בשכונת שפירא בתל אביב ועבד בבניין. בשעות הפנאי למד עברית יחד עם חבריו יוצאי המחנות.

משה החל להיות פעיל ב"הגנה" זמן קצר לאחר בואו לארץ. עם תחילת מלחמת העצמאות התגייס לפלמ"ח ושירת בגדוד הרביעי ("הפורצים") במסגרת חטיבת "הראל" - חטיבה מספר 10 ב"הגנה".

ההגנה

מגש הכסף

מילים: נתן אלתרמן

והארץ תשקוט, עין שמיים אודמת
תעמעם לאיטה על גבולות עשנים,
ואומה תעמוד - קרועת לב אך נושמת
לקבל את הנס, האחד, אין שני...

היא לטקס תיכון, היא תקום למול הסהר
ועמדה למולם עוטה חג ואימה.
אז מנגד יצאו נערה ונער
ואט אט יצעדו הם אל מול האומה.

לובשי חול וחגור וכבדי נעליים
בנתיב יעלו הם, הלוך והחרש
לא החליפו בגדם, לא מחו עוד במים
את עקבות יום הפרך וליל קו האש.

עייפים עד בלי קץ, נזירים ממרגוע
ונוטפים טללי נעורים עבריים...
דם השניים יגשו ועמדו עד בלי נוע
ואין אות אס חיים הם או אס ירויים.

אז תשאל האומה שטופת דמע וקסם
ואמרה: "מי אתם?", והשניים שוקטים
יענו לה: "אנחנו מגש הכסף,
שעליו לך ניתנה מדינת היהודים".

כך יאמרו ונפלו לרגלה עוטפי צל
והשאר יסופר בתולדות ישראל.

מלחמת העצמאות

מלחמת העצמאות

מלחמת העצמאות (נקראת גם מלחמת השחרור, מלחמת הקוממיות, מלחמת תש"ח, ומלחמת 1948) החלה ב-30 בנובמבר 1947. מיד לאחר שתוכנית החלוקה התקבלה בעצרת האו"ם, פתחו ערביי ארץ ישראל בהתקפות כנגד היישוב היהודי בארץ ישראל כדי למנוע את יישומה. היקף הלחימה הוגבל מאוד בשל נוכחות הצבא הבריטי, שהיה בתהליך של פינוי כוחותיו משטח ארץ ישראל המנדטורית. החל מראשית אפריל 1948 עבר כוח המגן העברי למתקפה באזורים שונים בא"י, ועד השלמת פינוי הצבא הבריטי ותום המנדט, הביסו את הכוחות הערביים הבלתי סדירים, שעמדו מולם.

*תוכנית החלוקה היא תוכנית שהציעה ועדת אונסקו"פ מטעם האו"ם לחלוקת ארץ ישראל ממערב לנהר הירדן לשתי מדינות, יהודית וערבית, ולשטח בינלאומי.

מלחמת העצמאות - המשך

14 במאי 1948, יומו האחרון של המנדט הבריטי, הכריזה הנהגת היישוב היהודי על הקמת מדינה יהודית בא"י. למחרת פלשו לתחומי ארץ ישראל המנדטורית, הצבאות הסדירים של מספר מדינות ערביות (סוריה, עיראק, עבר הירדן ומצרים) בסיוע כוחות צבא קטנים יחסית מלבנון וערב הסעודית, ובכך החל השלב השני של מלחמת העצמאות. הלחימה בפועל בין הצבא הישראלי, לבין הצבאות הערביים בשטח א"י, הסתיימה כבר בינואר 1949, אך המלחמה תמה רשמית רק ב-20 ביולי 1949, עם חתימת הסכם שביתת הנשק האחרון בין ישראל לשכנותיה הערביות.

מלחמת העצמאות - המשך

ישראל ועבר הירדן (ממלכת ירדן של ימינו) היו המרוויחות העיקריות מהמלחמה (לפחות מהבחינה הטריטוריאלית) ואילו ערביי ארץ ישראל היו המפסידים העיקריים.

במהלך המלחמה ספגו הכוחות הצבאיים של היישוב היהודי בא"י (ממאי 1948 צבא הגנה לישראל) והאוכלוסייה האזרחית היהודית, יותר מ-6,000 הרוגים, והערבים הפלסטינים, ספגו אף הם אבדות ניכרות.

בנוסף לכך, במהלך המלחמה נאלצו מאות אלפי תושבים ערבים לעזוב את בתיהם בנסיבות שונות, והפכו לפליטים.

הכרזת העצמאות

ביום שישי, ה' באייר ה'תש"ח, 14 במאי 1948 כשמונה שעות לפני סיום המנדט הבריטי בהתאם להחלטת החלוקה של עצרת האו"ם מכ"ט בנובמבר 1947, הכריז דוד בן-גוריון על הקמת מדינת ישראל ונחתמה מגילת העצמאות.

עיתונים

הצבא העברי הודיע ותוקף

מסוק נרדף טיכר הסחיות צבא פברי... קרבות כבדים בירושלים... 300 חיילי הארבע נפגשו ליד מלכות לאסרוך דרוי-אויב בינציון... הודעה 2 משוטט ארוב

למורד הפוג שים! לנצחון

דבר צבא האומה

מסוק נרדף טיכר הסחיות צבא פברי... קרבות כבדים בירושלים... 300 חיילי הארבע נפגשו ליד מלכות לאסרוך דרוי-אויב בינציון... הודעה 2 משוטט ארוב

היום

הר-ציון נכבש ע"י פלוגות פלמ"ח בהסערות עצומה על ידי כנישת זה הוקל הלחץ העברי על הרובע היהודי בני העמיקה והקפדת אדירות על קר

קול ישראל

ירושלים העתיקה נכבשה ונמצוק

לקראת הבאת

הודעה 2 משוטט ארוב

הנהגות הולדה על עמדות הצבא בארץ ישראל

דבר ב-גוריון אל הישוב

מדינת ישראל הוראת לכל יהודי למלא חובתו באמונה

למלא חובתו באמונה

ההגנה מדינת ישראל

דבר היום

הנהגות הולדה על עמדות הצבא בארץ ישראל... דבר ב-גוריון אל הישוב... מדינת ישראל הוראת לכל יהודי למלא חובתו באמונה... ההגנה מדינת ישראל... דבר היום

תוצאות המלחמה

כ-20 יישובים יהודיים פונו או נכבשו על ידי הערבים במהלך המלחמה, בערך מחציתם נכבשו חזרה, וישוב אחד (משמר הירדן) הוחזר בהסכמי הפסקת האש. 'הקו הירוק' נקבע כגבול הפסקת אש.

ירושלים, שעל פי תוכנית החלוקה הייתה אמורה להיות עיר בינלאומית, נחלקה לשניים כאשר ישראל התבססה בחלקה המערבי (המודרני), היהודי ברובו טרום המלחמה וירדן כבשה את החלק המזרחי, שכלל בין היתר את העיר העתיקה, הר הבית והכותל המערבי.

גדר גבול ומעברי גבול הוקמו באמצע העיר, הר הצופים, על האוניברסיטה העברית ובית הקברות שבו, נשאר מובלעת בשליטת ישראל בתוך העיר המזרחית. ישראל הכריזה על ירושלים כבירתה, והעבירה אל ירושלים המערבית את מוסדות השלטון.

שמה של המלחמה: "מלחמת העצמאות" ניתן לה בשל הכרזת העצמאות והקמת המדינה שהתרחשו במהלכה. בזכות האנשים שהקריבו את חייהם במלחמה זו, נוצרה מדינתנו, ועל כן, הם "מגש הכסף" שעליה ניתנה לנו מדינת היהודים.

ידיעות אחרונות

מקומו: תל אביב-יפו
 תחום: כל המדינה
 חשבון: 052-8888888
 טלפקס: 052-8888888
 תלפקס: 052-8888888
 תלפקס: 052-8888888

מדינה עברית

33 הצביעו בעד, 13 נגד, 10 נמנעו

הצביעו בעד

אספה לאומית
 מדינה
 כלכלה
 חינוך
 בריאות
 עבודה
 תחבורה
 חקלאות
 מדע וטכנולוגיה
 סביבה
 תרבות
 חינוך
 בריאות
 עבודה
 תחבורה
 חקלאות
 מדע וטכנולוגיה
 סביבה
 תרבות

הצביעו נגד

אספה לאומית
 מדינה
 כלכלה
 חינוך
 בריאות
 עבודה
 תחבורה
 חקלאות
 מדע וטכנולוגיה
 סביבה
 תרבות
 חינוך
 בריאות
 עבודה
 תחבורה
 חקלאות
 מדע וטכנולוגיה
 סביבה
 תרבות

נמנעו

אספה לאומית
 מדינה
 כלכלה
 חינוך
 בריאות
 עבודה
 תחבורה
 חקלאות
 מדע וטכנולוגיה
 סביבה
 תרבות

לשכת הרכוש, תל אביב-יפו. טל: 052-8888888. פקס: 052-8888888.

המאורעות בקיבוץ קריית ענבים

באביב 1948, לקראת מבצע "נחשון", הועבר הגדוד לגזרת ירושלים. מאז ישבו הלוחמים באזור הקיבוצים מעלה החמישה וקריית ענבים, משם יצאו למלחמה על העיר ירושלים ופריצת הדרך אליה.

קיבוץ קריית ענבים ספג הפגזות רבות מתחילת מלחמת העצמאות. ב-10 ביוני 1948, ערב ההפוגה הראשונה במלחמה, הפגיז הצבא הירדני את קריית ענבים בעוצמה רבה. אחד הפגזים פגע במדרכה המובילה לחדר האוכל, שם עמדו לוחמי "הראל". הרסיסים, שהתפזרו לכל עבר, גרמו למותם של כעשרה לוחמים ולפציעתם הקשה של רבים נוספים.

מפת קריית ענבים

הקרבת אבו-טור

במאי 1948, במסגרת מבצע 'קלשון' לתפיסת שטחים לאחר סיום המנדט וצאת הבריטים, נכבש חלקה המערבי של השכונה בידי כוחות "ההגנה", לאחר שתושביה הערבים כבר נמלטו ממנה. כוחות "ההגנה" הגיעו מכיוון מחנה אלנבי שמדרום, ולחמו בעיקר נגד חיילים עיראקים. די מהר נשברו המגנים והשכונה עברה לשליטת "ההגנה". בהמשך המלחמה נוצר בשכונה קו חזית, כשכוחות "ההגנה" יושבים בחלקה העליון של השכונה בבתים שתפסו, והערבים שנהדפו מהחלק העליון יושבים במורדותיה.

קבורתו של טוראי משה שילק לאחר המלחמה

משה היה בן עשרים וארבע בנפלו. משה נטמן בבית הקברות הארעי בשכונת סנהדריה בירושלים. ביום ט"ז בחשוון תשי"ב (15.11.1951) הועבר למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בהר הרצל, ירושלים.

נפילתו של טוראי משה יעקב (מוניק) שילק ז"ל

משה היה בין הפצועים בהפגזה. הוא הובהל לבית החולים, אך כעבור יומיים, בה' בסיוון תש"ח (12.6.1948), נפטר מפצעיו.

משה שילק היה חלל נצר אחרון

חללי נצר אחרון הם ניצולי שואה שנותרו שריד אחרון ממשפחתם הגרעינית (הורים, אחים, אחיות, בנים ובנות) שחוו על בשרם את איימי השואה בגטאות ו/או במחנות הריכוז וההשמדה ו/או במנוסה ובמסתור בשטחים שנכבשו על ידי הנאצים ו/או בלחימה לצד אנשי המחתרת או הפרטיזנים בשטחי הכיבוש הנאצי שעלו לארץ, בשנות מלחמת השנייה או אחריה, לבשו מדים ונפלו במערכות ישראל.

הנצחתו של משה שילק

כיום, מונצח יגאל פוגל באנדרטאות רבות:

האנדרטה שהוקמה בקריית ענבים לזכר נופלי
חטיבת פלמ"ח-הראל.

הנצחתו של משה שילק

גן הבנים תל אביב-יפו

יד לשריון לטרון

הנצחתו של משה שילק

בית יד לבנים תל אביב

אנדרטת נצר האחרון הר הרצל

הנצחתו של משה שילק

פינת זיכרון לנופלים בוגרי בית הספר ליד האוניברסיטה
ולשישה נופלי נצר אחרון ירושלים

משבר לתקווה - גלעד לזכר ניצולי השואה שעלו לארץ ונפלו
במלחמת העצמאות יער המגינים

שִׁיר, לַמַּעֲלוֹת :
”אֲשָׁא עֵינַי, אֶל-הַהָרִים
מֵאֵין, יָבֵא עֲזָרִי.
עֲזָרִי, מֵעַם יְהוָה
עֲשֵׂה, שָׁמַיִם וָאָרֶץ.
אֶל-יָתֵן לְמוֹט רַגְלִי ;
אֶל-יָנוּם, שְׁמֶרְךָ.
הִנֵּה לֹא-יָנוּם, וְלֹא יִישָׁן
שׁוֹמֵר, יִשְׂרָאֵל.
יְהוָה שְׁמֶרְךָ ;
יְהוָה צִלְּךָ, עַל-יַד יְמִינֶךָ.
יּוֹמָם, הַשֶּׁמֶשׁ לֹא-יִכָּכֵה ;
וַיָּרַח בַּלַּיְלָה.
יְהוָה, יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל-רָע :
יִשְׁמֹר, אֶת-נַפְשֶׁךָ.
יְהוָה, יִשְׁמֹר-צִאֲתֶךָ וּבֹאֲךָ
מֵעַתָּה, וְעַד-עוֹלָם.”

דברי התלמידות:

במהלך הפרויקט הבנו כמה חשוב להעריך ולהוקיר את החיילים שלנו, על כך שהקריבו ומקריבים את חייהם למען ביטחוננו ולמען בטחון המדינה.

הבנו את המשמעות של אובדן חייל, ומהו המושג נצר אחרון.

התרגשנו לעבוד על המצגת ושמחנו לקחת חלק מהפרויקט הזה, למדנו ממנו המון.

מהיום נסתכל על יום הזיכרון בצורה שונה, בוגרת יותר. תודה!

תודה גם לחיילי צה"ל ששומרים עלינו תוך סיכון חייהם, ה' ישמור אותם, וגם לאותם חיילים שקיפחו את חייהם, תהיה נשמתם בצרור החיים.

רוני ודניאל

דברי הסטודנטית:

נפלה בחלקי הזכות להיות חלק מפרויקט ההנצחה של חללי צה"ל ולהנציח את משה שילק ז"ל, בפרט שהוגדר כחלל נצר אחרון.

על אף שהעבודה על האלבום אינה קלה, היא הייתה משמעותית עבורי. בעבודה על האלבום נוכחנו ולמדנו על המסע הקשה של משה, התמודדנו למול השכול ושמחנו שנפילתו לא הייתה לשווא. בזכות חיילנו הגיבורים יש לנו מדינה.

מתפללת עבור משה שינוח על משכבו בשלום,
תהיה מנוחתו בגן עדן.
יהי זכרו ברוך.

דנה סופר

יְהִי זְכוֹרוֹ בְּרוּךְ

